

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3428/2020. (XI. 26.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.VI.38.356/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben az Alaptörvény 28. cikke, XV. cikk (1)–(2) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelmére hivatkozással a felülvizsgálati jogkörben eljáró Kúria Kfv.VI.38.356/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és annak – a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 8.K.27.486/2019/16. számú ítéletére kiterjedő hatállyal történő – megsemmisítését kérte.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó – miután lányával évekkorábban megszakadt a kapcsolata és unokáival még nem találkozott – a gyámhivaltól a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról az 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.) 28. § (1) bekezdése szerinti nagyszülői kapcsolattartás szabályozását kérte. A Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Győri Járási Hivatala a kérelmet elutasította, a másodfokon eljáró Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal a döntést helybenhagyta, a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság pedig az indítványozó keresetét elutasította. A bíróság két indokra alapította a döntését. Egyrészt kimondta, hogy a Gyer. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében a kapcsolattartás célja a gyermek és a kapcsolattartásra jogosult közötti családi kapcsolat fenntartása, amely nem értelmezhető egy nem létező nagyszülő-unoka családi kapcsolat felépítéseként, a jogszabály nem biztosítja a kapcsolatfelvétel iránti kezdeményezést. Márpedig az indítványozó és a lánya közötti viszony tizenöt éve megromlott, az indítványozó az unokáival még soha nem találkozott, tehát közöttük kapcsolat, érzelmi kötődés nem jött létre. Másrészt a bíróság azzal érvelt, hogy jelen esetben a kapcsolattartás a gyermekek egészséges érzelmi, lelki fejlődését szem előtt tartva nem szolgálná az érdeküket. E körben – utalva a gyámhatósági döntésre – figyelemmel volt a bíróság arra is, hogy az indítványozót korábban súlyos testi sértés, majd szexuális erőszak bűntettének kísérlete miatt jogerősen elítélték. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmének a befogadását a Kúria – utalva a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 2020. március 31-ig hatályos 118. § (1) bekezdés b) pontjára – arra hivatkozással tagadta meg, hogy az indítványozó nem hozott fel olyan érveket, amelyek a felvetett jogkérdés különleges súlyát, illetve társadalmi jelentőségét alátámasztották volna.
- [3] Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Véleménye szerint az ügyben eljáró gyámhivatal és a bíróság tévesen értelmezte a Gyer.-t, mivel a „kapcsolat fenntartása” nem csupán egy megszakadt unoka-nagyszülő kapcsolat reaktiválására vonatkozik, hanem az egymást korábban nem ismerő személyek kapcsolatfelvételére is. Nem pártatlan és nem tisztességes [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés és XXVIII. cikk (1) bekezdés] az az eljárás – hangzik az érvelés –, amelyben a „jogszabályokat az egyedi ügyre kicsavarva alkalmazzák”, így megakadályozva a gyermeki és nagyszülői jogok érvényesülését. A téves jogalkalmazás másrészt azt is jelenti, hogy a jogalkalmazó nem tekinti mindenki egyformán érvényesnek a jogszabályokat, és így az unoka-nagyszülő közötti kapcsolattartás jogából önkényesen kizár embereket. Ez nem egyeztethető össze a törvény előtti egyenlőség követelményével [Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdés], továbbá az „unoka-nagyszülő kapcsolati jog megtagadása” a XV. cikk (2) bekezdését is sérti. Végezetül az indítványozó szerint a helytelen jogértelmezés az Alaptörvény 28. cikkének a sérelmét is eredményezi, a Kúriának fel kellett volna ismernie, hogy alaptörvény-ellenes bírói gyakorlatról van szó az ügyben, és a felülvizsgálati kérelmet be kellett volna fogadnia.

- [4] Indítvány-kiegészítésében az indítványozó – az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének a sérelmeként – előadta mindezek mellett azt is, hogy a Győri Ítéltábla honlapján közzétett, az ítéltábla 2016. évi tevékenységéről szóló dokumentum tartalmazza az indítványozó által indított polgári peres ügyek adatait. Ennek célja az indítványozó szerint „egyfajta figyelemfelhívás a földrajzi területen dolgozók számára, ki a problémás ügyfél”, következésképpen a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság pártatlansága emiatt is megkérdőjelezhető. E részrehajlás megvalósulását igazolja az indítványozó megítélése szerint az, hogy az ítélet bevezető része a „nagyszülői kapcsolattartás szabályozása tárgyában hozott közigazgatási határozattal kapcsolatos közigazgatási jogvita felülvizsgálata iránti peres eljárásként” jelölte meg az ügyet, holott az indítványozó kérelme jóval többre, a „megismerkedés-bizalomkiépítés-kapcsolattartás” folyamatára irányult.
- [5] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [6] 2.1. Az ügy a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2019. szeptember 18-án hozott jogerős döntését követően az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben érkezett az Alkotmánybíróságra. A Kúria befogadás tárgyában hozott döntését követően lefolytatott hiánypótlási eljárásban az indítványozó a kérelmét kiegészítette, és kiterjesztette azt a Kúria végzésére is.
- [7] Az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik és a folyamatban volt per felpereseként érintettnek minősül.
- [8] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 28. cikke vonatkozásában nem tesz eleget az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában írt feltételnek, mivel ez a rendelkezés az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, ezért arra alkotmányjogi panasz nem alapítható [lásd legutóbb például: 3039/2020. (II. 24.) AB végzés, Indokolás [22]].
- [9] A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit egyebekben teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait (az indítványozó nagyszülői kapcsolattartás iránti kérelmét elutasították, és felülvizsgálati kérelmét a Kúria nem fogadta be); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést (a Kúria Kfv. VI.38.356/2019/2. számú végzése és a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 8.K.27.486/2019/16. számú ítélete); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdés, XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria végzésének alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletére kiterjedő hatállyal.
- [10] 2.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [11] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az indítványozó által felhívott alaptörvényi rendelkezések – a XV. cikk (1)–(2) bekezdése, a XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése – tartalmát érintően [lásd például: 13/2020. (VI. 22.) AB határozat; 8/2020. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [36]–[50]]. Jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [12] A második – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó – feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg. Az indítványozó kifejezetten a bírói jogértelmezés hibájára, a Gyer. 27. § (1) bekezdés a) pontja alkalmazását érintő tévedésre hivatkozik. Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben nem zárta ki, hogy a *contra legem* jogalkalmazás kivételes esetben, a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája miatt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének a megállapíthatóságára vezessen. Mindazonáltal az esetlegesen *contra legem* jogértelmezés és jogalkalmazás önmagában nem alapozza meg az alkotmányellenességet, tehát a pusztán a bírói jogértelmezés állított hibájára alapított alkotmányjogi panaszt – a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben – az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálja [vesd össze például: 20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019.

- (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]]. Ugyanis a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíró« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}
- [13] Jelen ügyben a jogalkalmazási hiba állításán túlmenően az indítványozó nem állította más alapjog sérelmét. Önmagában viszont az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést tévesnek tartja, a fentebb idézett állandó gyakorlat szerint nem tekinthető az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés] vagy az egyenlőség [Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek. Megjegyzendő továbbá, hogy a bíróság jogerős ítéletében nem csupán a Gyer. 27. § (1) bekezdés a) pontjára hivatkozott, hanem a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján azt is megállapította, hogy a kapcsolattartás a gyermekek egészséges érzelmi, lelki fejlődését szem előtt tartva nem szolgálná az érdeküket, amely következtetés felülbírálatára az Alkotmánybíróságnak egyébként sincs hatásköre.
- [14] Korábbi döntésében írtakhoz hasonlóan az Alkotmánybíróság megerősíti végezetül, hogy „annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e vagy sem, jelen ügyben nem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság a Kúria döntését nem bírálhatja felül” {3240/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [15] Mindezek alapján megállapítható, hogy az indítványba foglaltak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét sem vetik fel.
- [16] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgént lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [17] 3. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjába foglalt törvényi feltételnek, illetve az Abtv. 29. §-ban írt befogadási kritériumoknak, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2020. november 10.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1876/2019.

• • •